

СИНГАЇВСЬКА Г. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ТРАДИЦІЇ АНТРОПОНІМІЧНОЇ СИСТЕМИ ІСПАНІЇ

Статтю присвячено дослідженню власних назв, їхньої семантики та структури. В антропонімічній системі іспанської мови власне ім'я часто є складником фразеологічних одиниць, які віддзеркалюють національно-специфічну картину світу та особливості її функціонування у лінгвокультурному просторі.

Ключові слова: власне ім'я, антропонімічна система, фразеологічна одиниця, лінгвокраїнознавство.

Статья посвящена исследованию имён собственных, их семантики и структуры. В антропонимической системе испанского языка имя собственное часто входит в состав фразеологических единиц, которые отображают национально-специфическую картину мира и особенности её функционирования в лингвокультурном пространстве.

Ключевые слова: имя собственное, антропонимическая система, фразеологическая единица, лингвострановедение.

The article is devoted to research of proper names, their semantics and structure. In the anthroponimic system of Spanish a proper name is also a constituent part of phraseological unites, that reflect nationally-specific picture of world and peculiarities of its functioning in linguo-cultural area.

Key words: proper name, anthroponimic system, phraseology unit, linguo-cultural area.

Актуальність дослідження. Кожна мова відрізняється структурно-словотворчою своєрідністю власних назв. Але не лише це утворює зміст національно-культурного компонента власного імені. Він визначається також особливостями конотацій, які виникають унаслідок культурно-історичного розвитку імені. Тому антропонімічна лексика в цілому та її національно-культурний фон зокрема викликають чималий інтерес лінгвістів. І це цілком закономірно, адже особові імена, прізвища, прізвиська, імена по батькові, псевдоніми відіграють важливу роль у житті суспільства. Вони мають істотне значення для вивчення історії, права, етнографії, для адміністративно-юридичної практики, для впорядкування та вдосконалення засобів офіційної ідентифікації населення. Особливий інтерес представляє функціональний аспект вивчення власної назви, що знаходиться у фокусі уваги лінгвістів. Дослідження ономастичної лексики дає наочне уявлення про широкі функціональні можливості системи антропонімів, які викликані вимогами сучасного етапу розвитку суспільства.

Мета статті полягає у вивченні іспанських власних імен як важливої складової іспанської антропонімічної системи й визначенні сучасних тенденцій виникнення та використання імен.

Об’єкт дослідження становить антропонімічна лексика Іспанії.

Предметом дослідження є орфографічні, морфологічні, семантико-стилістичні і прагматичні особливості іспанських власних назв та процеси їх транспозиції в апелятиви.

Матеріалом дослідження стали дані тлумачних і фразеологічних словників іспанської мови, вивчення яких дозволяє виявити національно-культурні особливості зазначених одиниць.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Сучасних лінгвістів – ономастологів дедалі більше приваблюють питання взаємозв’язку ономастичної, зокрема антропонімічної, лексики і культури народу.

За останні десятиліття в романському мовознавстві з’явилася велика кількість фундаментальних праць, присвячених як загальним проблемам власних назв та розвитку іспанської антропонімічної системи в цілому, її витокам та сучасним юридичним нормам іменування людей, так і процесам історичного формування самобутніх ономастичних систем народів, що населяють іспанську державу (Галісії, Країни Басків, Каталонії, Андалузії і ін.). Поміж інших слід виділити праці Консуело Гарсія Гальярин “El nombre propio: estudios de historia lingüística española” (1999) [1]; Л.Мелгар Валеро “El libro de los nombres” (2001) [2]; Х.Л. Алонсо Ернандес, Х.Уерта Кальво “Historia de mil y un Juanes: (onomástica, literatura y folklore)” (2000) [3]; С.Сальвадор Гутьєрез “Código del nombre: doctrina, legislación, resoluciones de la Dirección General de los Registros y del Notariado, formularios” (2003) [4]; монографії Ю.О.Рилова “Очерки романской антропонимии” (2000) [5], “Системные и дискурсивные свойства испанских антропонимов” (2010) [6] та багато інших. За останній час в Іспанії також видано велику кількість словників, серед яких в першу чергу слід згадати фундаментальну працю каталонського вченого Х.М.Альбайхеса “Енциклопедія власних імен” (1995) [7].

Власні назви займають особливе місце в лексиконі мови. Сутність власних імен, їх функціональну специфіку, виникнення, розвиток, зв’язок з усіма рівнями мови вивчає ономастика, за своєю суттю лінгвістична наука, але яка виходить за рамки власне

лінгвістики, завдяки включенню географічного, історичного, етнографічного, культурологічного, соціологічного, літературознавчого, психологічного та інших аспектів.

Антропонім – це історично сформована одиниця мови, що містить у своїй матеріальній формі інформацію про культурно-історичний аспект суспільної формації. Антропоніміка як важлива складова ономастики у своєму словнику, способах мотивації, структурних моделях і функціональному різноманітті являє собою поле міжкультурної взаємодії, що має необмежену історичну протяжність [8:59].

Антропонімічна система кожної країни складається історично і не залишається незмінною. Вона, як і саме суспільство, знаходиться в постійному русі та оновленні, і всі зміни, які в ній відбуваються в першу чергу будуть зумовлені тими глибинними політичними, соціальними та економічними процесами, які протікають у цьому суспільстві.

Перша офіційна антропонімічна система з'явилася на Піренейському півострові після завершення завойовних походів Стародавнього Риму і встановлення *Rex Romana* (римського світу) на його території (I ст. до н.е.) Латинська мова стала офіційною мовою провінції, і іспанці швидко призвичаїлися до римських законів та традицій. Відбулася також інтеграція у римську антропонімічну систему. Класична модель імені була трикомпонентною: *praenomen – gentilicium – cognomen*. Спочатку останній компонент моделі – *cognomen* – був індивідуальним прозивним іменем особи, який був необхідним для її ідентифікації у суспільстві. Він надавався кожному за якимись властивими йому фізичними ознаками, рисами характеру, способу життя, звичками. Потім це прізвище почало передаватися у спадок для позначення гілки роду, до якої належала особа, і таким чином пізніше у римлян перетворилося на фамільне ім'я.

Християнство, і як наслідок, зміна ідеологічних традицій та ставлення до світу викликали і зміну антропонімічних традицій. Трикомпонентна модель почала зникати, а в ономастичному просторі Іспанії почала закріплюватися однокомпонентна модель. Ім'я давалося малюку при хрещенні, і його вибір був обмежений іменами біблійних персонажів, апостолів і мучеників християнської церкви. Використання лише одного імені не було точно регламентовано, що дозволяло доповнити його різноманітними індивідуалізаторами

особистості у зв'язку з обмеженістю репертуару особових імен: прізвиськом, гіпокористичною формою імені, позначенням місця проживання, ремесла, яким займалася людина і т.д. До XII ст. антропонімічна система Іспанії стабілізується і двокомпонентна модель стає домінуючою. Однак слід зазначити, що додаткове ім'я у кожного члена сім'ї продовжувало залишатися індивідуальним і не могло передаватися від батьків дітям.

Офіційна легалізація прізвища через цивільний кодекс, який вимагав законного присвоєння особистості фіксованого і незмінного прізвища була введена в Іспанії у 1870 р. Окрім реєстрації населення була визначена структура офіційної повної антропонімічної моделі, яка збереглася до наших днів і складається з імені, наданого при хрещенні, першого прізвища батька та першого прізвища матері.

У повсякденному житті в неофіційних умовах, як правило, використовується одне прізвище – перше або друге. Ю.О.Рилов називає диференціюючу силу прізвища та естетичний фактор обставинами, які зумовлюють використання одного прізвища. Якщо воно є дуже поширеним (*López, Pérez, García, Fernández*), то зазвичай її носій буде користуватися обома прізвищами (*R. Pérez de Ayala, A. López Salinas*) або одним, що має диференціюючу силу і особливе звучання (наприклад, *la poesía de Lorca, la obra de Galdós*) [5:106].

Головною подією життя іспанської держави, що мала принципове значення для розвитку ономастичного простору країни, було прийняття в 1978 р. нової демократичної Конституції, одним з основних положень якої стало відділення церкви від держави і надання навчання світського характеру.

По-перше, цей крок сприяв поверненню в іспанську ономастику тих єврейських та арабських імен, що раніше існували на Піренейському півострові, які в другій половині XX ст. стали користуватися високими рейтингами популярності у населення країни: *Eva, Rut (Ruth), Rebecca (Rebeca), Raquel, Abraham, Judit (Judith), Miriam, Abdulia, Aixa, Omar, Soralla, Jamila, Zaida, Zoraida, Zulema* та інші.

По-друге, пошук імені для наречення настільки розширився, що традиція при хрещенні давати лише імена святих і заступників католицької церкви, що містяться в святках, почала поступово зникати.

Новою тенденцією поповнення і розширення іспанських імен у ХХ ст. стало поширення серед населення Іспанії самотніх імен автономних утворень (Галісії, Країни Басків, Каталонії, Валенсії), які раніше були заборонені політичною цензурою уряду Ф. Франка. Перш за все, йдеться про варіанти іспанських імен, адаптованих до орфографії місцевих мов. Наприклад, імена *Jorge*, *Inés* і *Carlos* в Каталонії виголошуватимуться за іншими фонетичними законами і писатимуться за іншими правилами орфографії, а саме, *Jordi*, *Agnes* і *Carles*, в Країні Басків – *Gorka*, *Aihes*, *Carles*, а в Галісії – *Gorxo*, *Anes* і *Calros*.

По-друге, повертаються в ономастичний простір і традиційні регіональні імена (баскські *Andere*, *Gartzea*, галісійські *Ultreya*, *Celtia*, *Anduriha*, *Ledaina*, каталанські *Ferran*, *Arnau*, *Clarís*, *Blanquerna*, арагонські *Dulzís*, *Guayen*, *Liena*) і т. д., які не мають кастильського еквіваленту.

Іншим джерелом поповнення сучасних імен в Іспанії є імена іноземного походження. Довгий час іспанські законодавчі органи не дозволяли реєстрацію новонароджених іноземними іменами. Цю заборону було скасовано в 1994 році. Тоді була внесена поправка до діючого в Іспанії з 1957 року Закону про Регламент цивільної реєстрації (*la Ley del Reglamento del Registro Civil*), до статті 54, яка свідчить про те, що окрім іноземних і регіональних імен дозволена реєстрація імен історичних діячів, міфологічних персонажів і героїв легенд, артистичних імен і географічних топонімів, пристосованих для іменування людей, а також будь-яких абстрактних або вигаданих імен, якщо вони не ведуть до помилки у визначенні статі [4]. До даної групи, безумовно, слід віднести імена персонажів музичних, літературних творів, а також героїв телесеріалів: *Adonais*, *Aquiles*, *Antígona*, *Dafnis*, *Icaro*, *Jason*, *Medea*, *Menelao*, *Cleopatra*, *Napoleon*, *Ramses*, *Ofelia*, *Romeo*, *Tristan*, *Salome*, *Erasmus*, *Israel*, *Asia*, *Covadonga Mía*, *Luna*, *Uqui*, *Karé*, *Nalaya*, у *Felá* та багато інших.

Особливістю імен іноземного походження, що яскраво проявилася в останні десятиліття, є їх використання в іноземному звучанні. Так, деякі іспанки кастильському варіанту імені *Isabel* протиставляють американський аналог цього імені *Elisabeth*. Дуже часто подібні орфографічні відхилення стають нормою, що приводить до розширення репертуару особистих імен: *Debora*, *Deborah*; *Desiree*, *Desire*; *Jennifer*, *Jenifer*, *Yennifer*; *Jessica*, *Jesica*, *Yessica*, *Yesica*;

Jonathan, Yonatan, Yonathan; Mirta, Mirtha; Samantha, Samanta; Sheila, Seila; Silvia, Sylvia; Vanesa, Vanessa; Yasmina, Jasmina, Yasmin, Jasmin [1:183].

Впливом європейської і американської культури пояснюється й інша тенденція формування сучасних імен, а саме, поширення зменшувальних форм імен, які нещодавно на законодавчій основі придбали статус офіційних, наприклад, *Ina* (повністю незалежне ім'я, яке не може розглядатися як зменшувальна форма від імені *Josefa*), *Carla* (жіноче італійське ім'я, поширене у словнику каталонських імен), *Boni* (незалежне ім'я від кастильського *Bonifacio*), *Coleta* (від французького *Nicolette*), *Katia* (від грецького *Catalina*) і т.д.

Ще однією особливістю формування ономастики в Іспанії в ХХ столітті є стійка тенденція до виникнення поширеної кількості імен транспарентної етимології. В першу чергу йдеться про ідеологічні імена, пов'язані з пафосом визвольної боротьби, іменами революціонерів, політичних діячів.

Іменами стають прозивні іменники, що виражають загальні поняття, ідеали і політичні цінності епохи: *Hermandad* (братерство), *Libertad* (свобода), *Igualdad* (рівність), а також імена – символи різних революцій, такі, як *Bastilla*, *Revolución*, *Intern* (аббревіатура слова Інтернаціонал), *Ninel* (прочитання навпаки імені Ленін), *Melo* (складається з ініціалів імен Маркс-Енгельс-Ленін і Жовтень), *Vanguardia* і так далі [7:13-14]. Право на існування як особисті імена ці слова отримали законодавчим шляхом у 1932 році.

Проте, найчастіше вибір імені безпосередньо пов'язаний з семантичним значенням тих загальних імен, від яких вони були утворені. Етимологічно вони пов'язані з назвами різних природних явищ (*Alba, Aurora, Sol, Mar*), рослин (*Rosa, Violeta, Jazmín*), тварин (*Leoncio, Paloma*), біблійних персонажів (*Angel-Angela*), а також з позначенням почуттів чи ідей (*Dolores, Paz, Alegría*). Іноді в семантиці особового імені фігурує назва місцевості або частини її ландшафту, які в національній свідомості асоціюються з видатними подіями історії даного народу і в силу цього володіють певною знаковістю: жіноче ім'я *Belén* пов'язано зі сценою народження Ісуса Христа, інше жіноче ім'я *Covadonga* має відношення до історії. Поблизу цього населеного пункту в 718 році вперше були розбиті арабські війська, що послужило початком Реконквісти в історії Іспанії, а саме слово перетворилося в символ свободи і незалежності.

“*Camino*” в перекладі означає “дорога”. Це жіноче ім’я особливо поширене в тих населених пунктах, через які проходить шлях християнських паломників всього світу до гробу Святого Іакова в Сантьяго де Компостела. Жіноче ім’я *Sierra* (о *María de la Sierra*) походить від імені покровительки місцевості Кабра поблизу Кордови і користується великою популярністю в цьому середовищі, але практично невідоме іншій частині населення Іспанії.

Іншою особливістю антропоніміки Іспанії є різні варіанти імен. Так, Ю.О.Рилов наводить наступні офіційно зареєстровані імена: прості імена (*Juan, Miguel, María, Ana*), складні імена (подвійні імена *Juan-Carlos, María-Antonia, Rosa-María, José-Antonio*, складені імена *María del Carmen, María del Pilar, María de los Dolores*, гібридні імена – чоловічі імена з другим компонентом *María* – *José María, Jesús María*, і жіночі імена з другим компонентом *Jesús* або *José* – *María Jesús, María José*) і змішані імена (*Maribel – María Isabel, Mariluz – María de la Luz, Mariana – María Ana, Alvarando – Alvaro Fernando*) [5:78-79].

У подвійних жіночих іменах в Іспанії одним з компонентів завжди виступало єдине ім’я *María*. Популярність цього імені є яскравою домінантою іспанського іменника, в якій відбилася найважливіша соціально-культурна особливість іспанського світу – глибоке шанування Богородиці Діви Марії. Це складені за структурою імена, першим компонентом яких є ім’я *María*, а другим, що приєднується прийменником *de* – назва місця появи Божої Матері або її характеристика (покликання, прояв): *María del Rosario* (чотки), *María de la Encarnación* (втілення), *María de la Transfiguración* (перетворення), *María de los Remedios* (позбавлення), *María de los Dolores* (страждання), *María de los Milagros* (чудеса), *María del Consuelo* (розрада), *María del Mar* (море), *María de Monserrat* (топонім), *María de la Natividad* (різдво), *María de la Gloria* (слава), *María de la Concepción* (зачаття). Такі імена прийнято називати *advocaciones marianas* [5:12]. Це складні іменування, що позначають різні виявлення Богородиці.

Таким чином, в ономастичній системі іспанської мови ім’я *María* часто виступає як нульове ім’я, оскільки у складі складних імен (*advocaciones marianas*), воно зазвичай опускається у ситуаціях повсякденного спілкування (*Dolores* замість повного імені *María de los Dolores*). Спочатку ім’я *María* займало першу позицію в імені –

María Cristina, María Angela, María Isabel, потім подібна сувора регламентація зникла, і з'явилися подвійні імена типу *Ana María, Rosa María, Alba María* і т.д.

Х.М.Альбайхес зазначає, що в ХХ столітті ім'я *María* стало таким поширеним, що перестало виконувати ідентифікуючу функцію, перетворившись на простий показник жіночої статі, і стало потребувати додаткових індивідуалізаторів, якими і є другі компоненти вищерозглянутих імен [7:248-249].

Ім'я *María* також часто використовується в гіпокористичних варіантах: *Mariquita* і *Mariquilla*. Від даного імені утворилися також і чоловічі імена, наприклад, *Mariano*. Х.М.Альбайхес вказує також, що в Кордобі ім'я *Mariquita* перейшло до розряду загальних і стало синонімом слова *служниця* [7:248].

Ім'я *José* також дуже поширене в Іспанії. У середньовіччі імена *María* і *José* не вживалися у зв'язку з існуванням релігійних табу на біблійні імена, однак, починаючи з ХVІІІ століття, їх популярність починає зростати. Сьогодні, як і в ХІХ столітті, *José* є одним з найбільш поширених чоловічих імен, а *María* – одним з найбільш популярних жіночих імен в Іспанії. Як наслідок, ідентифікуючі і індивідуалізуючі функції імені *José* не так яскраво виражені, і це ім'я теж стало потребувати додаткових індивідуалізаторів. У ролі останніх виступають або друге ім'я (утворюючи тим самим складні імена (*José Luis, José Carlos, José Francisco*), або гіпокористичні форми імені *Pepe*.

Іншим яскравим феноменом ономастичного простору іспанського іменування є імена, в яких як додатковий диференціюючий елемент використовуються імена протилежної статі. У романській антропоніміці їх називають гібридними. Це чоловічі імена з другим компонентом *María* і жіночі імена з другим компонентом *Jesús* або *José*. За припущенням Х.Альбайхеса “традиція подібних імен прийшла з Франції, країни, що сміливіше експериментує на терені антропонімії” [7:80].

На сучасному етапі система особистого іменування в Іспанії зазнає кардинальних змін. І справа не лише в тому, що спостерігається експансія регіональних та іноземних імен (наприклад, у 2004 високий рейтинг серед новонароджених мали імена *Iván, Alex, Marc, Iker, Pau, Joel; Nerea, Ainhoa, Laia, Aitana, Aroa*), а у тому, що відбувається, так би мовити, “вирівнювання” типології особового

імені за англосаксонською моделлю: зменшується частка подвійних чи гібридних імен, зникають складні імена (*nombres marianos*) [6:52].

Проте, складні імена продовжують залишатися найяскравішою особливістю іспанського іменника.

Частотність вживання та звичайність власних імен призводить до їхнього переходу в розряд репрезентативних імен, апелютивів.

В іспанській мові імена святих і просто особисті імена широко використовуються в якості загальних імен і можуть позначати комах (*santana*, *santanica*, *santanita* – різновид мурашки; *sananica* – божа корівка сонечко (діалект.), *santateresa* – прямокрила комаха, *sanjorge* – різновид осі); рослини (*sandiego* – декоративна рослина; *sanjuán* – народний танок, мальва; *pedrojiménez* – сорт винограду, в іншому значенні – нечиста сила; *gabrieles* – турецький горох, нут); страви та напої (*sanjacob* – біфштекс з сиром; *sanfrancisco* – фруктовий безалкогольний напій; *magdalena* – кекс); птахів (*perico* – папуга; *sanantona* – трясогузка).

Деонім *lorenzo* є синонімом слова *сонце*: *¡Cómo pega el lorenzo!* “Як припікає!” Ім’я святого Тельмо перетворилося на позначення рятівника, покровителя: *eres mi santelmo*. *Benjamín*, ім’я молодшого сина біблійного Якова, в іспанській мові зазнало деантропонімізації і, в повній згоді з прецедентним текстом, стало іменуванням улюбленого сина, загального улюбленця.

Живий і бешкетний *Jaimito* – герой іспанських анекдотів; відповідно, даний димінутив набув значення “бешкетник, пустун”: *Niño, eres un Jaimito* [12:89].

Ім’я *María* може позначати монету в 12 реалів, печиво, похоронне покривало [15]. У просторіччі *María* – деспективне іменування домогосподарки: *Estás hecha una María, ya no quieres viajar ni hacer cosas divertidas*. На злодійському жаргоні *María* означає “невеликий сейф” (*no pudieron encontrar la María con las joyas*), на студентському жаргоні – легкий навчальний предмет [13]. Похідний онім *Maruja* – деспективне позначення обмежених міщанок: *Gloria está hecha una Maruja, sólo habla de la casa y de los niños* [12:107].

В Іспанії ім’я *Juan* володіє багатомісним ідеосемантикою. По-перше, *Juan* – герой іспанських казок (наприклад, *Juan de las cabras* “Хуан козопас”) і типовий іспанець – *Juan Español*. По-друге, це ім’я входить до ряду фразеологічних висловів: *Juan Palomo, yo me lo guiso, yo me lo como* “самі з вусами”; *Otra al dicho de Juan de Coca* “Знову за

рибу гроші!, Знову здорово!”. *Juan Lanas* – прізвисько безхарактерної людини; *buen Juan, Juan de buen alma*, “простак”; *Juan de las viñas* “простак, добряк”; *Juan soldado* “простий солдат”; *Juan y medio* “коротун”. Є також фразеологічні вирази, у яких *Juan* поєднується з іншими іспанськими іменами: *tal para cual, Pedro para Juan* “один біс”; *todo es Juan y Manuela* “все це дурниця, нісенітниця” [9]. Нарешті, *don Juan* – одна з найвідоміших міфологем у європейській культурі, ім’я-концепт, позначення ловеласа, спокусника.

В іспанській мові активно використовуються вирази, прислів’я і приказки, що містять імена святих. Наведемо кілька виразних іспанських ідіом з ім’ям Богородиці: *no es cada día Pascua ni Santa María* – не всякий день свято; *para él no hay más Dios ni Santa María que ...* – для нього нічого не існує на світі, крім ...; *¡abre, María, la puerta!* – Ну і ну!; *¡Jesús, María y José!* – вигук здивування; *¡Angela María!* – вигукове утворення, що позначає переляк, здивування, протест; *¡Ave María!*, *¡Ave María Purísima!* – вигуки подиву; *el mes de María* – травень; *la tierra de María Santísima* – Андалузія. Вираз *las tres Marías* (три Марії) у часи Франко на студентському жаргоні означало три дисципліни – закон божий, політика, фізична культура; у той же час це іменування зі сфери астрономії – Пояс Оріона [6:88]. Особливе місце серед святих займає Сантьяго (Святий Яків) – покровитель Іспанії. Довгий час день цього святого був найбільш значним національним святом. Ім’я цього святого входить у військові заклики: *¡Santiago y cierra, España!*, *¡Santiago y a ellos!* – Вперед! Ура! В атаку! Бий їх! [14]. Ім’я святого Мартіна входить у вираз *A cada cerdo le llega su San Martín* (до кожної свині приходиться святий Мартін), тобто всьому приходиться кінець, винуватець отримає покарання; ця ідіома пояснюється тим, що саме на святого Мартіна (11 листопада) забивають цих тварин. Ім’я цього ж святого, як і ім’я Святого Михайла, пов’язане з позначенням бабиного літа: *veranillo de San Martín / de San Miguel*.

Різноманітними є іспанські паремії з антропонімічним компонентом. Гіпокористична форма *Quico / Kiko* входить до складу виразу *ponerse como el Quico* “об’їдатися”: *En Navidades nos ponemos como el Quico*. Є ряд ідіом з димінутивною формою *Perico* <*Pedro*: *Perico entre ellas* – дамський угодник, людина, що постійно перебуває в жіночому суспільстві; *como Perico (Pedro) por su casa* – людина, яка відчуває себе в будь-якому суспільстві як риба у воді; *Perico el de los*

palotes – хто завгодно, будь-яка людина: *llama a tu hermano, a tu cuñado o a Perico el de los palotes* [15]. Дурість фольклорного *Pichóte*, так само як і така ж властивість якихось *Abundio, Merejo*, стала, так би мовити, еталоном для іспанців: *más tonto que Pichóte, más tonto que Abundio (Merejo)* – йолоп царя небесного. Еталон зовні непривабливої людини – такі собі *Pichóte, Picio, Carracusa: ser más feo que Pichóte / Picio / Carracusa* “бути дуже негарним”. *Capitán Araña* – людина, що вибилась “з грязі в князі”: *hacer de capitán Araña. Tener más cuento que Calleja* – бути вигадником, базікою; *el lindo don Diego* – самозакоханий чоловік.

Як бачимо, домінантними в іспанській лінгвокультурі є позначення за допомогою антропонімів найчастіше негативних якостей людини (особливо дурості і зовнішньої непривабливості). Відзначимо також, що в основі значної кількості подібних виразів лежать прецедентні імена, тобто імена реальних чи вигаданих персонажів, відомих більшості носіїв мови [10:112-115].

До аналогічного процесу перетворення в загальні іменники схильні і звичайні іспанські прізвища. Наприклад, прізвище *Rodríguez* набуло значення “чоловік, який залишається вдома, коли сім’я на відпочинку, і який користується цією ситуацією”: *Este año que me quedo de rodríguez pienso organizarme al completo*. Прізвище *Contreras* використовується в виразах *ser un Contreras* “суперечити у всьому”: *que no te enteras, Contreras* “не усвідомлюєш того, що відбувається” [13]. Прізвище каудильйо Франко входить до складу виразів *Cuando Franco era cabo, cuando Franco era corneta* – “давним-давно”: *Este baile estaba de moda cuando Franco era cabo* [12:75].

Італійське прізвище *Paganini* служить позначенням людини, яка по дурості платить за всіх (*Es un paganini, le chulean constantemente*), а інше італійське прізвище – *Paparazzi* (в іспанській огласовці *paparachi*) в якості номінального імені має значення “фотограф, який переслідує знаменитостей, щоб зняти скандальні сцени з їхнього життя”: *Sin los paparachis las revistas del corazón no ejercerían el terrorismo rosa* [12:126].

Таким чином, можна зробити попередній висновок, що ономастичний простір будь-якого мовного колективу є частиною єдиного національно-культурного простору кожного етносу. Ця система володіє внутрішньою рівновагою і взаємообумовленою “цінністю” складових її компонентів, які, функціонуючи за власними

правилами, зрештою визначають закономірності життєздатності імен у кожній конкретній історичній ситуації. Природно, що “дана система знаходиться у постійному русі і схильна до безперервних перетворень через зміни етнічного і мовного складу населення даної території, а також ідеологічного і політичного впливів” [11:12].

Висновки дослідження. Отже, власні імена в іспанській мові, шляхи їх виникнення, семантичні та структурні зміни, сфера вживання можуть слугувати джерелом інформації про розвиток індивідуальної та національної свідомості іспанців, про історичні події. Розширення лексичного значення власних назв нерідко призводить до утворення фразеологізмів. Наведені факти свідчать про те, що в Іспанії склалася унікальна антропонімічна система. Її унікальність і етноспецифічність полягає як у самому складі іменника, так і в особливостях функціонування імен.

ЛІТЕРАТУРА

1. *García Gallarín C.* El nombre propio: estudios de historia lingüística española / Consuelo y Celeste García Gallarín. – Madrid : PafRom- Centro de Madrid, 1999. – 258 p. 2. *Melgar Valero L.T.* El libro de los nombres. / Luis Tomás Melgar Valero. – Madrid : Libsa, D.L., 2001. – 309 p. 3. *Alonso Hernández J.L., Huerta Calvo J.* Historia de mil y un Juanes (onomástica, literatura y folklore) / José Luis Alonso Hernández, Javier Huerta Calvo. – Salamanca : Ediciones Universitarias de Salamanca, 2000. – 391 p. 4. *Salvador Gutiérrez S.* Código del nombre : doctrina, legislación, resoluciones de la Dirección General de los Registros y del Notariado, formularios / Susana Salvador Gutiérrez. – Madrid : Dykinson, 2003. – 383 p. 5. *Рылов Ю.А.* Очерки романской антропонимии. Монография / Юрий Алексеевич Рылов. – Воронеж : ЦЧКИ, 2000. – 163 с. 6. Системные и дискурсивные свойства испанских антропонимов / Ю.А.Рылов, В.В.Корнева, Н.В.Шеминова, К.В.Лопатина, Е.В.Варнавская / под. ред. проф. Ю.А.Рылова. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 2010. – 390 с. 7. *Albaigès J.M.* Enciclopedia de los nombres propios / Josep Maria Albaigès. – Madrid : Espasa Calpe, S.A., 1995. – 589 p. 8. *Щетинин Л.М.* Ономастика как фактор межкультурной коммуникации / Леонид Михайлович Щетинин // Многоязычие как элемент культурного наследия. – Ростов-на-Дону: ООО “ЦВВР”, 2001. – С. 58–62. 9. *Panizo Rodríguez J.* Dichos populares. Su significado [Електронний ресурс] / Juliana Panizo Rodríguez // Revista de folklore, 1989. – №: 08. – Томо: 09b. – P.116-212. – Режим доступу до журн.: <http://www.funjdiaz.net/folklore/07ficha.cfm?id=807>. 10. *Мед Н.Г.* Оценочная картина мира в испанской лексике и фразеологии (на материале испанской разговорной речи) / Наталья Григорьевна Мед. – СПб : Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2007. – 235 с. 11. *Суперанская А.В.* Общая теория имени собственного / Александра Васильевна Суперанская. Изд.2. – М. : URSS, 2007. – 368 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

12. *Simeónova Sávova S.* Vocabulario del español coloquial / Slavka Simeónova Sávova. – Moscú : Editorial URSS, 2001. – 232 p. 13. *Sanmartín Sáez J.* Diccionario de argot / Julia Sanmartín Sáez. – Madrid : Espasa Calpe, 2006. – 867 p. 14. *Левинтова Э.И., Вольф Е.М. и др.* Испанско-русский фразеологический словарь / Эрнестина Иосифовна Левинтова, Елена Вольф, Надежда Мовшович, И. Будницкая. – М. : Русский язык, 1985. – 1080 с. 15. *Diccionario de la Lengua Española.* – Vigésima segunda edición. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rae.es/drae/>